

Föreläsning i Värmland

17-03-21

Psykiskt, fysiskt och sexuellt våld En fråga om hälsa, liv och död!

Anita Kruse - Sakkunnig inom våldsområdet med uppdrag för NNS

Mobil 0703-751978 E-post anita.kruse@gmail.com

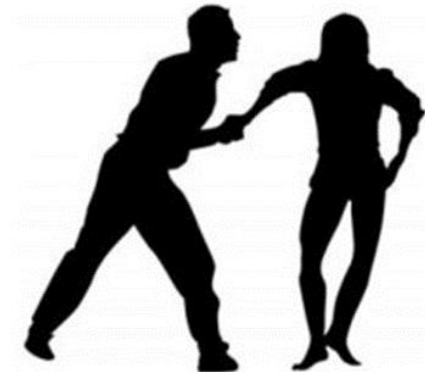

Var tredje vecka

mördas en kvinna

av en närstående man

Källa: BRÅ

Mordförsök mot kvinna och två barn

En kvinna och två barn fick livshotande skador när de attackerades av en man i en bostad i centrala Eksjö. Mannen, som är i 30-årsåldern, greps senare och sitter nu anhållen misstänkt för mordförsök.

Offren togs med ambulans till sjukhus och opererades akut. Deras tillstånd är fortfarande allvarligt, men stabilt, enligt Höglandssjukhuset i Eksjö.

Larmet, som ringdes in av ett barn, kom till polisen strax före klockan åtta på torsdagen.

På adressen påträffade vi flera allvarligt skadade personer som fick föras till sjukhus, säger Erik Terneborn, presstalesperson vid polisen Öst.

Mannen greps senare på järnvägsstationen i grannkommunen Nässjö. Han förhördes under förmiddagen och anhölls därefter misstänkt för tre fall av försök till mord.

Det är inte en främmande man, utan det finns någon slags koppling, mer än så vill jag inte säga, säger Erik Terneborn.

Den misstänkte kommer sannolikt att begäras häktad under fredagen.

Vi jobbar mot att ge in en häktningsframställan, säger åklagare Klas Löf.

”Den arge”

Gro Dahle, Svein Nyhus

www.cinebox.se

”Den arge”

Reflektioner och
tankar

Gro Dahle, Svein Nyhus

www.cinebox.se

Vad är våld? Våld är ett brott!

- Psykiskt
- Fysiskt
- Sexuellt/sexualiserat
- Försummelse
- Att se och höra (bevittna/uppleva) våld mot närstående
- Hedersrelaterat våld och förtryck

<http://www.nnsfinsam.se/HRV-konferens>

Vem utsätter? Vem blir utsatt?

Förekommer i alla:

- Samhällsklasser
- Kulturer
- Åldrar

Våra föreställningar kan vara ett hinder!

Barnen är oftast de som är mest utsatta när det förekommer krig i ett land som tex Syrien.

Samma sak gäller när det förekommer psykiskt, fysiskt och sexuellt våld mellan närstående i en familj. Det fungerar som ett krig inom familjens fyra väggar.

Barnen är oftast de som är mest utsatta och det får långtgående hälsokonsekvenser för barnen både i det korta och i det längre perspektivet som vuxna.

Våldets omfattande hälsopåverkan på barn och ungdomar

Hur påverkas den psykiska och fysiska hälsan av att se/höra eller utsättas för ett direkt psykiskt, fysiskt eller sexuellt våld under sin uppväxt?

För barn som utsätts för direkt våld eller ser och hör våld från den ena föräldern mot den andra föräldern får det stora konsekvenser.

- **Psykologiska, fysiologiska och sociala konsekvenser.**
- **Barn som upplever våld mot sin förälder eller omsorgsperson riskerar att utveckla en allvarlig och långvarig psykisk ohälsa, som depressivitet, ångest, PTSD, självdestruktivitet, aggressivitet, svårigheter i umgänget med andra barn samt koncentrationssvårigheter och svårigheter i skolan.**
- **Barnen kan också drabbas av hälsoproblem som astma, eksem, magont, förstoppning, sömnsvårigheter, huvudvärk och ätstörningar.**

Källa: Socialstyrelsens dödsfallsutredningar 2016-2017

BARN BEHÖVER SKYDD

ATT VÅLDET UPPHÖR

Skydd och säkerhet från nytt våld

Att föräldrar får stöd och behandling

Att den som utövar våldet tar ansvar

ATT BARNET FÅR EGET STÖD

Att vuxna ser och agerar – anmälningsskyldigheten

Polisanmälan – ny lagstiftning 1 juli 2021 - barnfridsbrott

För barn som utsätts för våld hemma är **vuxna utanför familjen den viktigaste skyddsfaktorn**, det vill säga vuxna som ser och agerar vid oro för barnet.

Skola och förskola kan göra väsentlig skillnad för barn som far illa i hemmet.

Andra skyddande faktorer är kopplade till **hälso- och sjukvård**, exempelvis kan återkommande hälsokontroller leda till att utsatthet uppmärksammas.

Genom att upptäcka och utreda barnets situation och behov synliggörs barnet, utsattheten bekräftas och upplevelserna blir giltiggjorda.

Detta i sig kan vara avlastande, men för att förhindra vidare utsatthet och motverka en försämring av barnets hälsotillstånd är det av stor vikt att barnet också skyndsamt erbjuds skydd, riktat stöd och behandling.

VAD KAN VI GÖRA?

**VACCINERA BARN OCH UNGDOMAR
MOT VÅLD VARJE ÅR**

**ELEVHÄLSOVÅRDEN KAN
GENOMFÖRA ENKÄTER MED VALIDERADE FRÅGOR OM VÅLD**

**MYNDIGHETERNA SKOLA, SOCIALTJÄNST, HÄLSO- OCH
SJUKVÅRD, POLIS OCH ÅKLAGARE KAN SAMARBETA
OPERATIVT TILLSAMMANS MED CIVILSAMHÄLLET**

Det föreligger ett mycket starkt samband mellan att under sin uppväxt ha sett och hört våld mot någon närstående eller annan viktig vuxen

och

Att som barn, ungdom och vuxen utsätts för ett direkt psykiskt, fysiskt och sexuellt våld både före och efter 18 års ålder

***Källa:** VKV- Västra Götalandsregionens kompetenscentrum om våld i nära relationer – Rapporten - Nu har vi kommit över tröskeln.*

Risken för våld mot barnet ökar tio gånger om det förekommer våld mellan de vuxna i familjen.

Källa: Janson et al. (2011)

Genom att ställa frågor om våldsutsatthet till barn, och därigenom låta barn få tala om sina erfarenheter, kan man också minska och förebygga symtom.

Källa: Graham-Bermann & Hughes (2003); Jouriles et al. (2001); McGee (2000)

**Har du under din uppväxt sett eller hört en
närstående bli utsatt för våld enligt fråga 1-4?**

Fråga 1-4 = Psykiskt, fysiskt och sexuellt våld.

Ja   Nej

Från NNS och Samordningsförbundens arbete inom regeringsuppdraget att öka upptäckten av våld har

8 av 10 kvinnor och 6 av 10 män sett och hört psykiskt, fysiskt och sexuellt våld mellan närstående under sin uppväxt.

Av dessa kvinnor och män har sedan 94,4 procent upplevt samma våld som barn, ungdomar och vuxna. En del har även utövat våldet själva.

Källa: NNS – Nationella Nätverket för Samordningsförbund och Samordningsförbundens nationella projekt mot psykiskt, fysiskt och sexuellt våld

Sammanfattning och utdrag från Socialstyrelsens Dödsfallsutredningar 2016–2017 (januari 2018)

- Tidigare och nuvarande våldsutsatthet upptäcks inte. Utredningarna visar att det mest omfattande problemet var att våldet inte upptäcktes av de involverade samhällsaktörerna.
- Våldet blev oftast inte känt om inte den våldsutsatta på eget initiativ hade vänt sig till en samhällsaktör för att berätta om sin utsatthet.
- Orsaken var att ingen samhällsaktör ställde frågor om våld.
- 20 av 21 mördade kvinnor tog kontakt med hälso- och sjukvården under en 3 veckorsperiod innan de mördades. Även de som mördades hade haft en kontakt med hälso- och sjukvården en kort tid innan mordet genomfördes.
- Ingen hälso- och sjukvårdspersonal ställde frågor om våld.

Sammanfattning och utdrag från Socialstyrelsens Dödsfallsutredningar 2016–2017 (jan 2018)

- **Det fanns brister i samordningen av insatser. Samhällsaktörerna arbetade i stor utsträckning parallellt. Relevant information delades inte och ingen samordnad planering genomfördes i samråd med den enskilde.**
- **Socialstyrelsens utredning från 2018 visar att de flesta kvinnor som mördades hade haft kontakt med flera samhällsaktörer under en längre tidsperiod som tex. hälso- och sjukvården, FK, AF och socialtjänsten.**
- **Problemet var att aktuella samhällsaktörer vare sig ställde rutinmässiga frågor om våld eller samarbetade med varandra i samråd med kvinnorna.**

EN NATIONELL STRATEGI FÖR ATT FÖREBYGGA OCH BEKÄMPA MÄNS VÅLD MOT KVINNOR 2017 - 2026

- **Ett utökat och verkningsfullt förebyggande arbete mot våld**
- **Förbättrad upptäckt av våld och starkare skydd och stöd för våldsutsatta kvinnor och barn**
- **Effektivare brottsbekämpning**
- **Förbättrad kunskap och metodutveckling**

Hur kan vi utveckla arbetet för att förebygga och upptäcka psykiskt, fysiskt och sexuellt våld?

Förebygga en psykisk och fysisk ohälsa hos barn, ungdomar och vuxna samt förmedla adekvata insatser till berörda?

Varje år mördas en kvinna var tredje vecka till följd av våld från en närstående eller f.d. närstående och barn/ungdomar drabbas.

- Hur kan hälso- och sjukvården, socialtjänsten, skolan, FK , AF , polisen och åklagare bli bättre på att identifiera erfarenheter av psykiskt, fysiskt och sexuellt våld och därmed förebygga en psykisk och fysisk ohälsa samt fortsatt våld?**
- Vilka ytterligare beslut och åtgärder behövs för att förstärka ovanstående myndigheters möjligheter för att starta ett sådant arbete?**
- Vilket beslut fattade Västra Götalandsregionens Regionfullmäktige den 10 april 2018?**
- Vad gjorde NNS och 13 Samordningsförbund i augusti 2019 och gör fortfarande?**

Regeringsuppdraget:

Samordningsförbunden utgör en rikstäckande struktur för samverkan och operativt samarbete mellan kommun, landsting/region, AF och FK som med fördel kan involveras i arbetet för att förbättra upptäckten av våld. Samordningsförbunden har en egen lagstiftning sedan 2004.

NNS har presenterat ett förslag om pilotverksamhet med Samordningsförbund på ett antal platser i landet för att pröva hur förbunden kan samordna såväl insatser för att upptäcka våld som stödinsatser till våldsutsatta.

Inom regeringsuppdraget att öka upptäckten av våld bedriver NNS och Samordningsförbunden ett nationellt projekt mot psykiskt, fysiskt och sexuellt våld under 2019 – 2021

Vad innehåller NNS och Samordningsförbundens nationella projekt mot psykiskt, fysiskt och sexuellt våld inom regeringsuppdraget?

Hur kan tidigare erfarenheter av våld påverka möjligheterna till att kunna arbeta eller studera?

Vilka erfarenheter har Samordningsförbunden fått efter att rutinmässigt ha använt ett validerat frågeformulär med specificerade frågor om psykiskt, fysiskt och sexuellt våld under ett år?

Vilka är NNS och Samordningsförbundens 7 piloter, kommuner, regioner och län samt 6 Grupp-2 förbund i en implementeringsgrupp?

Piloter:

Skellefteå, Jämtland-Härjedalen (**Ragunda**), Samspelet (**Karlstad**), **Södertälje**, Karlskoga-Degerfors (**Karlskoga**), Vänersborg -Mellerud (**Vänersborg**) och Halland (**Varberg**) samt regionerna/länen Västerbotten, Jämtland-Härjedalen, Värmland, Stockholm, Örebro Län, Västra Götalandsregionen och Halland.

Grupp 2 förbund:

Insjöriket, Umeå, Skaraborg, Norra Västmanland, Sundbyberg och Gävleborg.

Totalt ingår 9 regioner: Västerbotten, Jämtland-Härjedalen, Värmland, Stockholm, Örebro Län, Västra Götaland, Halland, Västmanland och Gävleborg.

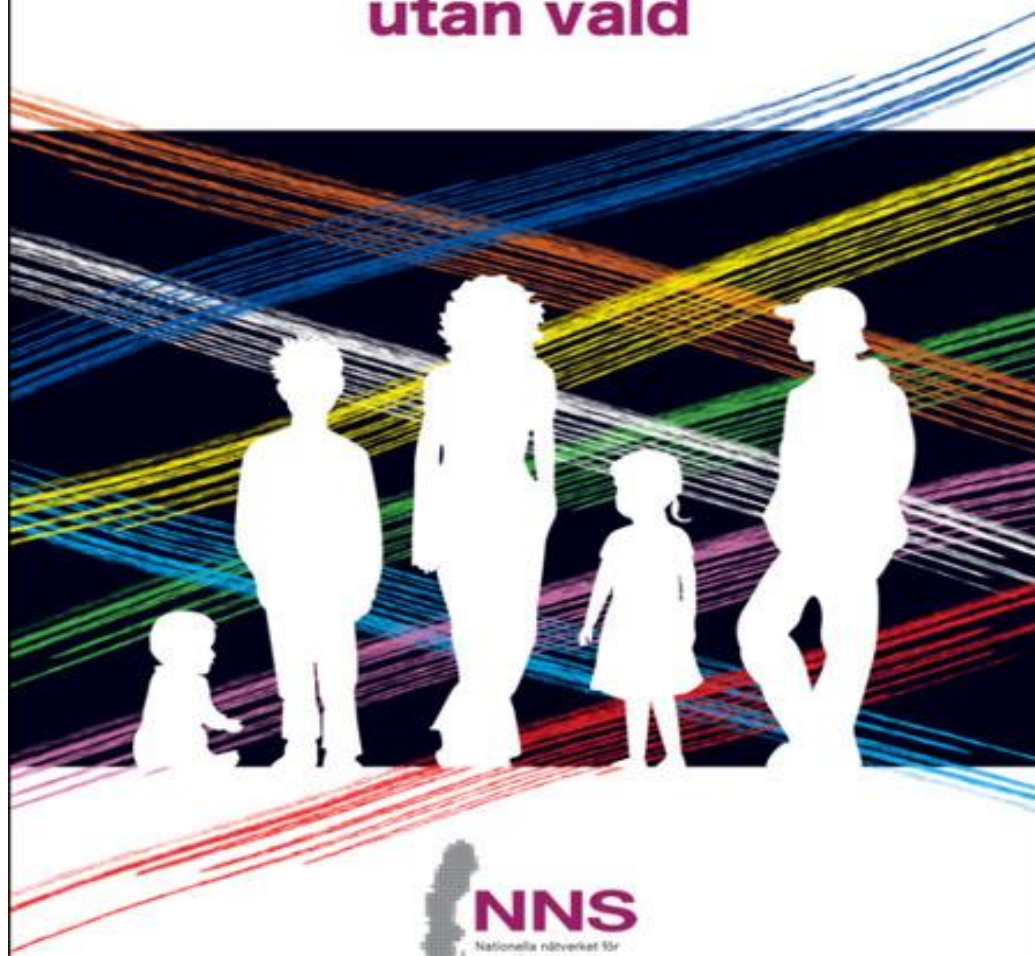

Vad innehåller NNS och Samordningsförbundens projekt mot psykiskt, fysiskt och sexuellt våld?

- Bas- och metodutbildning om våld och att upprätta rutiner
- Att rutinmässigt använda ett validerat frågeformulär om 7 frågor om våld inom Samordningsförbundens ordinarie operativa samarbete mellan FK, AF, Socialtjänsten/Arbetsmarknadsenheten och hälso- och sjukvården
- Framtagande av material
- Kontakter med samverkande myndigheter lokalt, regionalt och nationellt för diskussioner om implementering och hållbara insatser över tid
- Regionala/nationella konferenser
- Stöd och handledning
- Utvärdering
- Avslutningskonferens

Alla har rätt till en uppväxt utan våld

FÖRSÄKRINGSKASSAN ARBETSFÖRMEDLINGEN KOMMUNEN REGIONEN

Vi frågar om våld

- نحن نسأل عن العنف • از عتبات سوال می کنیم
- Ne pyysim päri ihuuden • We ask about violence
- Aan mee iika wrydliho gečan ka hadalka

FÖRSÄKRINGSKASSAN ARBETSFÖRMEDLINGEN KOMMUNEN REJÖMÖ

www.nns.se

NNS och samordningsförbundet startade projektet mot psykiskt, fysiskt och sexuellt våld

Att rutinmässigt använda ett validerat frågeformulär med 7 definierade frågor om psykiskt, fysiskt och sexuellt våld

**Källa : VKV – Västra Götalandsregionens kompetenscentrum om våld
i nära relationer**

Generaliseringsbara framgångsfaktorer från VKV i Västra Götaland

- Tydliga, fasta och långsiktiga politiska beslut och uppdrag från Kommunstyrelse/Kommunfullmäktige, Regionstyrelse/Regionfullmäktige eller annat högsta beslutande organ/styrelse.
- Tydliga, fasta och långsiktiga tjänsteuppdrag från berörda förvaltningsledningar.
- Verksamheten och anställda som ska genomföra uppdragen ska placeras nära en förvaltningsledning/styrelse för att få ett tydligt mandat för ett genomförande och för en löpande dialog med aktuella ledningar.
- Framtagande av organisationsövergripande bas- och metodutbildningar inom våldsområdet. Hur ser det ut? Vad gör jag och vilken hjälp från andra verksamheter kan jag använda mej av? Inled ett operativt samarbete med dessa.
- Framtagande av detaljerade rutiner och regionala riktlinjer som avser all berörd personal inom en eller helst flera kommuner, en region eller en annan verksamhet/er inom ett geografiskt område. De ska svara på frågor om VAD gör jag i olika situationer och HUR gör jag?
- Regelbunden återrapportering både till politiken och till olika förvaltningsledningar/styrelser.

**Ytterligare information om NNS och
Samordningsförbundens projekt finns på
webben**

www.nnsfinsam.se/stoppavaldet

www.nnsfinsam.se/stoppavaldetunga

**Tack för att jag fick komma till Värmland
och föreläsa för er alla som deltog idag!**

**Ni hittar presentationen på Samordningsförbundet Samspelets
hemsida www.samspelet.se**

**och på NNS hemsidor www.nnsfinsam.se/stoppavaldet
www.nnsfinsam.se/stoppavaldetunga**

**Anita Kruse, sakkunnig inom våldsområdet med uppdrag för NNS – Nationella Nätverket för
Samordningsförbund**

anita.kruse@gmail.com

Mobil 0703-751978